

2. Відновлення порушених функцій колінного суглоба повинно бути комплексним, з використанням медикаментозного лікування, хірургічного втручання та обов'язкового застосування засобів фізичної реабілітації.

3. Заняття лікувальною гімнастикою після часткової артроскопічної менісдектомії розпочинаються відразу після операції за трьома періодами перебігу хвороби (ранній післяопераційний, пізній післяопераційний, тренувально-відновний) та направленні на повернення спортсменів в найкоротші терміни до повноцінної професійної діяльності.

ПЕРСПЕКТИВОЮ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ є впровадження комплексного підходу до побудови програми фізичної реабілітації для спортсменів зі складними розривами менісків колінного суглоба після повної артроскопічної менісдектомії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анкин Л.Н. Травматология / Л.Н. Анкин, Н.Л. Анкин. – М.: МЕДпресс, 2005. – С. 213-216.
2. Древинг Е.Ф. Травматология: Методика занятий ЛФК / Е.Ф. Древинг. – М.: Познательная книга плюс, 2002. – 224 с.
3. Епифанов В.А. Реабилитация в травматологии / В.А. Епифанов, А.В. Епифанов. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 224 с.
4. Котельников Г.П. Травматология и ортопедия: [учебник] / Г.П. Котельников, С.П. Мирасов, В.Ф. Мирошниченко. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 400 с.
5. Лечебная физическая культура: [учебник для студ. высш. учебн. заведений] / С.Н. Попов, Ю.М. Валева, Т.С. Гарасева [и др.] / под ред. С.Н. Попова; [5-е изд. переаб. и дополн.]. – М.: Издат. центр «Академия», 2008. – 416 с.
6. Мятига О.М. Фізична реабілітація в травматології: [навчальний посібник] / О.М. Мятига. – Х.: СПДФЛ Бровін А.В., 2012. – С.54-59.
7. Скляренко Є.Т. Травматология і ортопедія: [підручник для студ. вищих. медичн. навч. закладів] / Є.Т. Скляренко. – К.: Здоров'я, 2005. – С. 74-81.
8. Травматология и ортопедия: [учебник] / под ред. Х.А. Мусалатова, Г.С. Юмашева. – М.: Медицина, 1995. – 564 с.
9. Травматология та ортопедія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г.Г., Бур'янова О.А., Климовицького В.Г. – Вінниця: Нова Книга, 2014. – 416 с.: іл.
10. Физическая реабилитация / под общ. ред. проф. С.Н. Попова. – Ростов н/Д: Изд-во «Феникс», 2005. – 608 с.
11. Фізична реабілітація при патології опорно-рухового апарату / В.А. Левченко, І.П. Вакалюк, Д.В. Сарабай, В.М. Бондаренко. – Івано-Франківськ: Плай, 2008. – 410 с.

Жигadlo Г.Б.

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

СУТНІСТЬ ТА АСПЕКТИ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНИХ ІГОР

Автором статті розглянуті сутність та аспекти освітніх компетенцій, визначені та проаналізовані загальні та спеціальні компетенції у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивних ігор.

Ключові слова: компетенція, фахівець, фізичне виховання.

Жигadlo Г.Б. Сущность и аспекты компетентного подхода в профессиональной подготовке будущих учителей физической культуры к организации спортивных игр. Автором статьи рассмотрены сущность и аспекты образовательных компетенций, выделены и проанализированы общие и специальные компетенции в процессе профессиональной подготовки будущих учителей физического воспитания к организации спортивных игр.

Ключевые слова: компетенция, специалист, физическое воспитание.

Zhygadlo G.B. The essence of competencies approach to preparation specialist on physical education. In article are considered questions to orientation of the contents of the formation on development of competencies beside future specialist on physical education. To save health competencies is determined as main in work of given specialist.

Key words: competencies, specialist, physical education.

Актуальність. Сучасний стан соціально-економічного розвитку України характеризується значними змістовними та структурно-організаційними змінами, які спрямовані на формування національної системи освіти та її інтеграцію в міжнародний освітній простір. Тому наукові пошуки сьогодення мають враховувати зміни особливостей буття, діяльності й ролі людини в умовах нової технічно-інформаційної реальності. Людина має не тільки адаптуватися до нової реальності, але й бути ефективною у своїй професійній діяльності, ініціатором активності, суб'єктом життя і праці. За таких обставин надзвичайно зростає роль учителя як вирішального фактора, що забезпечує формування й розвиток всебічно розвиненої, творчої особистості. Це вимагає постійного зростання професійного рівня педагогів та їх фахової майстерності. Розвиток світового, зокрема європейського, освітнього простору об'єктивно потребує від української вищої школи безпосереднього її реформування відповідно до загальноприйнятих законів та адекватної реакції на процеси, що відбуваються у провідних країнах світу. Загальною тенденцією розвитку вищої школи є її орієнтація на компетентнісний підхід у підготовці фахівця. Його сутність полягає в тому, що навчальна діяльність в кінцевому підсумку повинна не просто дати людині сукупність знань, умінь та навичок, а й формувати її компетентність. Більшість авторів пов'язують поняття «компетентність» з професійною діяльністю людини. Компетентність розглядається як сукупність знань, умінь, навичок, способів і засобів досягнення цілей, а також уміння актуалізувати опановані знання в потрібний момент і використати їх у процесі реалізації професійних функцій. Компетентності є, власне, тими індикаторами, що дозволяють визначити готовність студента-випускника до життя, подальшого особистісного розвитку й активної участі в житті суспільства, бути готовим змінюватися, пристосовуватися до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатися упродовж життя. Тому прогресивна освітня спільнота сьогодні ставить перед собою нове завдання - сформувати у людини вміння вчитися.

Організація дослідження. Питанням компетентнісного підходу у сучасній освіті присвячені публікації Т. Палагнюка, Є. Захаріної, Л. Коновальської. Проблеми формування здоров'язберігаючої компетентності вчителя фізичного виховання розглядаються у працях Д. Вороніна, І. Омеляненка.

Метою статті є охарактеризування сутності компетентнісного підходу у професійній підготовці учителів фізичної культури до організації спортивних ігор.

Відповідно, **завданням даного дослідження є** визначення і аналіз загальних і спеціальних компетенцій в процесі підготовки фахівця в галузі фізичної культури до організації спортивних ігор.

Категорію "компетенція" окреслюється коло повноважень, а також знань, умінь, навичок (освіти, підготовки), необхідних для реалізації мети і завдань відповідного виду діяльності.

О.В. Овчарук вважає, що освітні компетенції – це складні, узагальнені способи діяльності, що їх опановує студент під час навчання. Освітня компетенція припускає засвоєння студентом не відокремлених один від одного знань і умінь, а оволодіння комплексною процедурою, в якій для кожного виділеного напрямку наявна відповідна сукупність освітніх компонентів, що мають особистісно-діяльнісний характер. Поняття компетентності охоплює не тільки когнітивний і операціонально-технологічний складники, а й мотиваційний, етичний, соціальний та поведінковий. Компетентність є результатом набуття компетенцій [5].

Сучасними фаховими вимогами у будь-якій галузі, зокрема у фізичному вихованні є оволодіння базисними - загальними і спеціальними компетентностями.

Групу загальних компетентностей утворюють соціальні, полікультурні, інформаційні та комунікативні. Вони забезпечують виконання функцій членів суспільства, співробітників, батьків, соціальних ролей, що не мають фахового спрямування.

Групи спеціальних (професійних) компетентностей визначаються особливостями професійної діяльності фахівця в галузі фізичного виховання.

Кожен вид діяльності вимагає широкого кола повноважень, наприклад, вчитель фізичної культури, який не обмежується роллю "урокодавця", а й виконує функції вихователя, організатора, господарника, методиста, проєктувальника, науковця-дослідника, валеолога, інструктора і, навіть певною мірою, реабілітолога, використовуючи елементи фізичної реабілітації у спеціальних медичних групах, визначає відповідну кількість та зміст професійно необхідних компетентностей.

І.О. Омеляненко зазначає, що спеціальні компетентності об'єднуються в підгрупи варіативних та інваріативних. Інваріантні компетентності визначають обізнаність фахівця з фізичного виховання у питаннях загальнопедагогічного характеру. Варіативні некомпетентності – це спеціальні вимоги до обізнаності фахівця, що визначаються особливостями його професійної діяльності [7, с.117].

Як інваріантні, так і варіативні компетентності об'єднують у собі загальнопредметні та спеціально-предметні. Перші притаманні для кожного навчального предмету та формуються протягом усього терміну його вивчення. Вони відрізняються високим ступенем узагальненості та комплексності.

Спеціально-предметні компетентності – це ті, що їх набуває студент при вивченні певного предмету протягом декількох навчальних семестрів. На факультетах фізичного виховання такий вид компетентностей є актуальним, наприклад, для таких навчальних дисциплін, як спортивні ігри (баскетбол, волейбол, гандбол, футбол), фізіологія людини (фізіологія людини, фізіологія спорту). Ключові компетентності є надбудовою над базисними – загальними і професійними компетентностями. Окресливши основні підходи до визначення поняття ключових компетентностей, фахівці виділяють основну їх рису: ключові компетентності мають бути притаманні всім членам суспільства, незалежно від статі, класу, раси, культури, сімейного стану, мови та узгоджуватися не тільки з етнічними, економічними та культурними цінностями суспільства, а й відповідати пріоритетам та цілям освіти, і мати особистісно-орієнтований характер [2]. О.І. Пометун вважає, що контекст вживання терміну "ключові компетентності" передбачає акцент на здатності діяти, узагальнюючи і застосовуючи особистісно-професійні риси для забезпечення кола повноважень, під постійним впливом швидких змін [8]. Ключовими компетентностями вчителя фізичної культури є здатність до саморозвитку і самоосвіти, адаптивності і мобільності, творчої діяльності, дослідництва, інтеграції різноманітних педагогічних компетентностей; спроможність будувати комплекс індивідуальних цінностей на основі соціальних і державних пріоритетів та орієнтувати на них свою поведінку й професійну діяльність. Кожна з ключових компетентностей формується через навчання в певній освітній галузі, набуваючи в цьому процесі характеру засвоєння освітніх компонентів, які пов'язані з освітніми завданнями та змістом цієї галузі.

А.С. Белкін виділяє різні рівні освоєння компетентностей: мінімальний, достатній, високий. У цьому контексті доцільно вживати такі словосполучення, як "розширення компетенції" та «звуження компетенції», що свідчать про динамічність процесу її набуття чи втрати. Розширення компетенції в широкому сенсі є явищем розвитку: збагачення функцій, кола обов'язків, об'єктів діяльності тощо. Розширення компетенцій майбутнього вчителя фізичної культури визначається освітньо-кваліфікаційним рівнем. Успішність навчання студента є ще одним вагомим фактором розширення компетенцій майбутнього фахівця. В Національній доктрині розвитку освіти звертається увага на необхідність пропаганди здорового способу життя, стимулювання у молоді прагнення до здорового способу життя, забезпечення індивідуального підходу під час занять фізичними вправами, можливість набуття кожною людиною необхідних науково обґрунтованих знань про здоров'я і засоби його зміцнення, про шляхи і методи протидії хворобам, про методики досягнення високої працездатності та тривалої творчої активності [3]. У Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту зазначається, що зміст і обсяг занять фізичними вправами повинні визначатися на підставі науково обґрунтованих норм для окремих груп населення, наявних мотивів і цінностей, з урахуванням характеру рухової активності людини у професійній діяльності, навчання та побуті. Першочергового значення набуває формування у громадян переконання у необхідності регулярного використання різноманітних форм фізичного виховання та масового спорту [4]. Отже, сьогодення вимагає створення нової моделі фізичного виховання молоді, як основної здоров'язберігаючої ланки у системі сучасної освіти, що, відповідно, робить необхідним формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх фахівців означеної галузі. Формування здоров'язберігаючої компетентності майбутнього вчителя фізичної культури до організації спортивних ігор знайшло своє відображення у кваліфікаційній характеристиці випускників факультетів фізичного виховання, де зазначені типові завдання з усіх видів професійної діяльності вчителя.

І.О. Омеляненко визначає, що спеціаліст, опанувавши матеріал циклу медико-біологічних дисциплін, повинен: розуміти закономірності взаємодії організму з навколишнім середовищем; науково вірно оцінювати вплив фізичних вправ на організм людини; визначати рівень фізичного розвитку та оцінювати стан соматичного здоров'я школярів; раціонально дозувати фізичне навантаження;

проводити кваліфіковану консультацію серед населення з питань оптимального вибору найбільш доцільних для кожної людини рухових режимів та форм занять фізичними вправами та ін. [6].

ВИСНОВКИ. Отже, орієнтація змісту освіти на розвиток компетентностей, насамперед, передбачає ґрунтовне розроблення системи компетентностей різного рівня. Така система має містити як елементи комплексу компетентностей, що пов'язані за змістом і структурою та можуть розвиватися у студентів поступово, залежно від предмета, освітньої галузі, року навчання, так і тих компетентностей, які проходять кризу весь процес підготовки фахівця і не прив'язані лише до одного предмета. Тільки такий систематичний підхід до визначення результатів навчання на кожному з його етапів дозволить здійснити відповідні зміни в змісті освіти, що мають відбитися у стандартах освіти й навчальних програм з окремих предметів.

Таке уявлення про сутність та ієрархію компетентностей створює теоретичне підґрунтя для подальшого розвитку методології та методичного інструментарію підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белкин А. С. Компетентность. Профессионализм. Мастерство / А. С. Белкин. – Челябинск : Юж.-Урал.кн.из-во., 2004. – 176 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / О.В. Овчарук. – К. : «К. І. С.», 2004. – 112 с.
3. Національна доктрина розвитку освіти // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – Вип. 2. – С. 9-22.
4. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. Наказ Президента України № 1148 від 28 вересня 2004 року.
5. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти // компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / О.В. Овчарук. – К. : К. І. С., 2004. – С. 7-24.
6. Омеляненко І. О. Здоров'язберігаюча компетентність вчителя фізичної культури // професійні компетенції та компетентності вчителя (матеріал регіонального науково-практичного семінару). – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – С. 127-130.
7. Омеляненко І. О. Теоретичні основи компетентнісного підходу щодо підготовки вчителя фізичної культури // Професійні компетенції та компетентності вчителя (матеріал регіонального науково-практичного семінару). – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – С. 117-118.
8. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн // компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / О. В. Овчарук – К. :К. І. С., 2004. – С. 25-45.

Іванюта Н.В.

ФАКТОРЫ, ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ ИНТЕРЕС СТУДЕНТОВ К ФИЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Для анализа содержания факторов, определяющих интерес студентов к физкультурно – спортивной деятельности использовался функциональный подход, который позволяет объединить элементы процесса и целостность – взаимосвязь всех компонентов нагрузки и ответных реакций.

Ключевые слова: физическая культура и спорт, учебно – воспитательный процесс, оздоровительная физическая культура и спортивная работа.

Іванюта Н.В. Фактори, які визначають інтерес студентів до фізкультурно-спортивної діяльності використавши функціональний підхід, який дозволяє

Для аналізу змісту факторів, що визначають інтерес студентів до фізкультурно - спортивної діяльності використався функціональний підхід, який дозволяє об'єднати елементи процесу і цілісність - взаємозв'язок всіх компонентів навантаження і відповідних реакцій.

Ключові слова: фізична культура і спорт, навчально - виховний процес, оздоровча фізична культура і спортивна робота.

Annotation

The functional approach is used for the analysis of the factors that determine students' interest in sports activities. This approach allows to unite elements of the process and the integrity - the relationship of all the components of load and responses.

Organization of physical education in educational establishments is directly related to moving activity of man in relation to employment and to his chosen profession. Decision of educational, upbringing and health tasks in the course of physical training promotes good health, proper and harmonious development of the functions of the body systems, instilling healthy lifestyles, improving capacity for work of practitioners. The classes of sports activity promote the most effective solution of these tasks. In high school physical education as an academic discipline includes pedagogical aspects in the theory, methods of teaching and training.

Students' attitudes toward physical education and sport is one of the most actual social and pedagogical problems of the educational process, the further development and expansion of mass health, athletic and sports activities in high school. Teachers and students have a leadership role in the real integration of physical training in the healthy lifestyle of young people. Implementation of this task as concerned as each student should be considered as two-valued - both personally meaningful and socially necessary realization. Numerous data of science and practice indicate that sports activity is not yet a pressing need for the students; it is not to become a concern to the individual. Real participation of the students in this activity is not enough. To overcome this negative phenomenon it should be familiar with the mechanisms of action of the driving forces that through the interests and motives lead to meet the needs of the individual.

Key words: physical culture and sports, educational process, healthy physical culture and sport work.

Постановка проблемы

Организация физического воспитания в учебных заведениях непосредственно связана с двигательной активностью человека по отношению к труду и к избранной профессии. Решение образовательных, воспитательных и оздоровительных задач в процессе